

The features of the functioning of the European Court, the request of the technology and cooperation with it. Based on the precedent established evaluation criteria of the European Court legitimacy of state intervention in information rights and freedoms.

Referens

1. Конституція Чехії. ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY. LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD. PARLAMENT, MINISTERSTVA, OMBUDSMAN. ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON podľa stavu k 11.9.2009. – Ostrava-Hrabůvka : sagit. – 2009. – 201 s.
2. Конституція Німеччини. Bundesrepublik Deutschland. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Textausgabe. Stand: Juli 2002. Herausgeber: Bundeszentrale für politische Bildung, Bonn. Umschlag: Norbert Josef Rse. Satz: Medianhaus Fraitsheim AG, Bonn, Berlin. Druck: Chaussen & Bosse, Leck. – 2004. – 96 p.
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколу 11 з Протоколами 1,4,6,7,12,13. – Страсбург: Секретаріат Європейського Суду з Прав Людини, вересень 2003. – 35 с.
4. Конституція Словаччини. ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY // ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY . ZÁKON O POUŽÍVANÍ ŠTÁTNYCH SYMBOLOV. LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD. ZÁKON O VOL'BAČI. – Vydáva Poradca, s.r.o. Dané do tlače 22.4.2006. – Tlač Kasico a.s. Bratislava. – s. 3-44.
5. Конституція Польщі. KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ (z dnia 2 kwietnia 1997 r.). – Łódź. – Wydawca : Oficyna Wydawnicza-Reklamowa SAGALARA. – 2010 r. – 64 s.
6. Рабінович П. М. Конституційні гарантії прав людини і громадянина: напрям удосконалення / П. М. Рабінович // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. – № 1. – С.66–74.
7. 152. Україна. Ухвала Конституційного Суду України від 13 травня 2008 року № 24 – ун/2008 про припинення конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Кибальчика В. П. щодо офіційного тлумачення ст.336 КК України та роз'яснення поняття "офіційний документ", що міститься в ній // Вісник Конституційного Суду України. – 2008. – № 3. – С. 58.
8. 153. Кушакова Н. Розвиток інформаційного суспільства та права на інформацію в Україні / Н.Кушакова // Вісник Конституційного Суду України. – 2006. – №4. – С.16-22.
9. 154. Святоцький О. Вступне слово / О. Святоцький // Право України. – 2011. – № 7. – С. 5.

УДК: 342.9

С.В. Зюбаненко

здобувач

Львівського університету бізнесу та права

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ НАДАННЯ ОХОРОННИХ ПОСЛУГ

Статтю присвячено з'ясуванню терміну «система суб'єктів контролю», охарактеризовано теоретичну конструкцію поняття суб'єктів контролю, визначено систему суб'єктів контролю у сфері надання охоронних послуг, охарактеризовано найбільш важливих із них.

Ключові слова: система, суб'єкт, охоронні послуги, суб'єкт контролю, об'єкт контролю, органи влади, громадськість, правове регулювання.

Статья посвящена выяснению термина «система субъектов контроля», охарактеризовано теоретическую конструкцию понятия субъектов контроля, определена система субъектов контроля в сфере оказания охранных услуг, охарактеризованы наиболее важных из них.

Ключевые слова: система, субъект, охранные услуги, субъект контроля, объект контроля, органы власти, общественность, правовое регулирование.

This article is dedicated to the definition of the term "system of control subjects", describes the theoretical design concept of control subjects, and the system of control subjects in the provision of security services, described the most important of them

Key words: system, entity, security services, subject control, object control, authorities, public regulation

Постановка проблеми. Для дійсного забезпечення прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб необхідним є функціонування певних правових механізмів із недопущення протиправних посягань на проголошені Конституцією України найвищі соціальні цінності. Одним із таких механізмів, за допомогою якого може бути забезпечена недоторканість прав фізичних та юридичних осіб від протиправних посягань є передбачена національним законодавством можливість таких осіб скористатися послугами з охорони. Одним із найважливіших питань у теоретичних дослідженнях щодо сутності контролю має, зокрема, питання про його суб'єкт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання контролю були предметом наукових пошуків таких відомих вчених, як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, Р. А. Калюжний, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, О. М. Музичук, О. Ю. Снявська, С. Г. Стеценко, О. Д. Тихомиров, М. М. Тищенко та багатьох інших, проте деякі аспекти, що стосуються системи суб'єктів в сфері надання охоронних послуг так і залишились недослідженими.

Окрім цього, дивлячись на окремі повноваження суб'єктів охоронної діяльності (можливість застосування вогнепальної зброї та спеціальних засобів під час охорони) та їх головні завдання (охорона майна та фізичних осіб від протиправних посягань) визначення системи суб'єктів, які здійснюють контроль у сфері надання охоронних послуг набуває особливого значення.

Мета дослідження полягає в аналізі поняття «система суб'єктів контролю», та поняття «суб'єкт контролю», визначенню їх поняття та характеристик.

Предметом дослідження є суб'єкти контролю у сфері надання охоронних послуг

Виклад основного матеріалу. Поняття “система суб'єктів контролю” так як і поняття “суб'єкт контролю” свого законодавчого визначення, на жаль, до сьогодні не отримала. Більш того у науковій юридичній літературі також відсутні єдині погляди на визначення вищенаведених понять. У зв'язку з чим, вважаємо за необхідне, початковим етапом аналізу й визначення суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг дослідити підходити вчених до визначення поняття “суб'єкт контролю” на підставі чого запропонувати авторське визначення поняття “суб'єкт контролю в сфері надання охоронних послуг”.

У українській мові слово “суб'єкт” розуміють у багатьох значеннях:

1) істота, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності;

2) особа, група осіб, організація і т. ін., яким належить активна роль у певному процесі, акті;

3) особа чи організація як носій певних прав та обов'язків;

4) людина як носій певних фізичних і психічних якостей; людина як об'єкт дослідження;

5) людина, особа тощо [1, с. 1408-1409].

В свою чергу суб'єктами контролю виступають носії прав і обов'язків – підприємства, їх підрозділи та ін. Деякі автори під суб'єктом контролю розуміють активно діючу людину (групу людей), органи, які володіють відповідними можливостями і правами та використовують для контролю як технічні, так і інші засоби [15; 3, с. 98-99]. В. С. Шестак вказує, що суб'єкт контролю – це особа, соціальна спільнота, організація або орган держави, який має повноваження (право) здійснювати контрольну діяльність. В умовах демократизації суспільства коло суб'єктів контролю розширюється за рахунок інституцій громадянського суспільства, які мають реальні можливості спостерігати за державою та її органами [16, с. 27]

Таким чином під суб'єктом контролю в сфері надання охоронних послуг слід розуміти фізичну або юридичну особу, які відповідно до законодавства та інших нормативно-правових актах України наділені контролюючими функціями в сфері надання охоронних послуг .

Як зазначає О. М. Музичук, у законодавчих актах, які визначають правовий статус правоохоронних органів, регулюють їх правоохоронну діяльність, законодавець обмежується лише переліком суб'єктів контролю за їх діяльністю, який є недосконалим, оскільки серед таких, як правило, називаються лише: Верховна Рада України та Президент України, інколи органи місцевого самоврядування та контрольні-ревізійні органи. Проте, система контролю за діяльністю правоохоронних органів більш розгалужена [2, с. 111-112]. Зазначимо, що вищенаведена ситуація характерна й для суб'єктів, що здійснюють контроль у сфері надання охоронних послуг. Разом із тим, що стосується контролю, який здійснює, зокрема, Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства та відомства, громадський та самоврядний контроль, то такий контроль здійснюється його суб'єктами у більшості сферах суспільного життя. У рамках даного дослідження, на нашу думку, більш уваги необхідно зосередити, саме на суб'єктах, для яких здійснення контролю в сфері надання охоронних послуг є одним із їх найголовніших завдань.

Так, якщо взяти такий об'єкт контролю в сфері надання охоронних послуг як ДСО при МВС України, то необхідно зазначити, що в своїй діяльності вищенаведений орган, зокрема, керується положеннями Закону України “Про міліцію” від 20 грудня 1990 року [11; 14]. Відповідно до ст. 26 (контроль за діяльністю міліції) вищенаведеного Закону України контроль за діяльністю міліції здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністр внутрішніх справ України і в межах своєї компетенції ради. Місцеві ради, здійснюючи контроль за роботою міліції, не втручаються в її оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та адміністративну діяльність [11; 5]. Як слідує з аналізу вищезазначеної норми в ній міститься вичерпний перелік контролюючих органів, так як у ній відсутня вказівка на його розширення.

Слід відзначити, що порядок здійснення своєї діяльності суб'єктами контролю в сфері надання охоронних послуг державними органами в більшій мірі врегулювало на підзаконному рівні, що безумовно, негативним чином впливає на формування та розвиток даного правового інституту в цілому. Якщо говорити про законодавчий рівень закріплення суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг, то перелік таких суб'єктів, як ми зазначали раніше, міститься в ст. 26 Закону України “Про міліцію”, яка враховуючи вищенаведене однозначно потребує деяких корегувань у частині її доповнення більш розширеним переліком таких суб'єктів.

Якщо говорити про законодавчий рівень закріплення повноважень суб'єктів контролю, в тому числі в сфері надання охоронних послуг, то він міститься в Законі України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності". Так, з аналізу ст. 8 вищенаведеного нормативно-правового акта слідує, що суб'єкти контролю в сфері надання охоронних послуг в межах повноважень, передбачених законом, під час здійснення контролю мають право:

- вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства;
- вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного контролю;
- відбирати зразки продукції, призначати експертизу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час державного контролю, відповідно до закону;
- надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень і недоліків;
- накладати штрафні санкції та вживати заходи, передбачені законом [12].

Разом із тим, суб'єкти контролю в сфері надання охоронних послуг під час здійснення контролю зобов'язані:

- повно, об'єктивно та неупереджено здійснювати державний контроль у межах повноважень, передбачених законом;
- дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання;
- не втручатися та не перешкоджати здійсненню господарської діяльності під час здійснення заходів державного контролю, якщо це не загрожує життю та здоров'ю людей, не спричиняє небезпеки виникнення техногенних ситуацій і пожеж;
- забезпечувати нерозголошення комерційної таємниці суб'єкта господарювання, що стає доступною посадовим особам у ході здійснення державного контролю;
- ознайомити керівника суб'єкта господарювання або його заступника, або уповноважену ним особу з результатами державного контролю в строки, передбачені законом;
- надавати суб'єкту господарювання консультаційну допомогу щодо здійснення державного контролю [12].

Якщо вести мову про контроль у сфері охоронних послуг, що надаються приватними особами, то, згідно зі ст. 4 Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", органи, уповноважені здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності встановлюються виключно законами. При цьому орган, що здійснює державний контроль, в тому числі в сфері надання охоронних послуг, не може здійснювати державний контроль у сфері господарської діяльності, якщо закон прямо не уповноважує такий орган на здійснення державного контролю в певній сфері господарської діяльності та не визначає повноваження такого органу під час здійснення державного контролю [12]. Спеціальним нормативно-правовим актом, що містить перелік вищенаведених суб'єктів контролю в такій сфері господарської діяльності як надання послуг із охорони міститься в Законі України "Про охоронну діяльність".

Так, відповідно до ст. 4 Закону України "Про охоронну діяльність" органами державного регулювання в сфері надання охоронної діяльності є Кабінет Міністрів України, а також центральний орган виконавчої влади в сфері охоронної діяльності. Зокрема, центральний орган виконавчої влади в сфері охоронної діяльності:

- затверджує ліцензійні умови провадження охоронної діяльності;
- затверджує порядок контролю за додержанням ліцензійних умов провадження охоронної діяльності;
- видає та переоформляє ліцензії на здійснення охоронної діяльності, видає дублікати таких ліцензій та приймає рішення про визнання їх недійсними;
- здійснює у межах своєї компетенції контроль за додержанням суб'єктами охоронної діяльності ліцензійних умов шляхом проведення планових та позапланових перевірок;
- приймає рішення про усунення недоліків, анулювання ліцензії на охоронну діяльність;
- формує і веде ліцензійний реєстр [13].

Разом із тим із аналізу вищенаведених законодавчих положень стає не зрозумілим про який саме центральний орган виконавчої влади в сфері охоронної діяльності йде мова. При цьому, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку органів ліцензування" від 14 листопада 200 року № 1698 органом, який здійснює ліцензування такого виду господарської діяльності як охоронна діяльність є МВС України [8; 7]. Згідно із Законом України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" МВС України як орган ліцензування:

- забезпечує виконання законодавства у сфері ліцензування;
- затверджує ліцензійні умови провадження певного виду господарської діяльності та порядок контролю за їх додержанням за погодженням із спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування, крім випадків, передбачених законодавством;
- видає та переоформлює ліцензії, видає дублікати ліцензій на певний вид господарської діяльності, приймає рішення про визнання ліцензій недійсними;
- здійснює в межах своєї компетенції контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов;
- видає розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов;

- анулює ліцензії на певний вид господарської діяльності;
- формує та веде ліцензійний реєстр [10; 4; 6].

Отже, з аналізу вищенаведеного слід зробити висновок, що спеціального закону, який би встановлював, що МВС України є суб'єктом контролю в сфері надання охоронних послуг не існує, фактично такий статус даного органу закріплено в підзаконному нормативно-правовому акті Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку органів ліцензування" [8]. Однак, це прямо суперечить вимогам ст. 4 Закону України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", згідно з якою, зокрема, виключно законами встановлюються органи, уповноважені здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності [12]. Разом із тим зазначимо, що навіть прийняття спеціального закону, якими би передбачалось закріплення за МВС України статусу суб'єкта контролю в сфері надання охоронних послуг не вирішує проблеми в цілому. У даному випадку мова йде про те, що МВС України, зокрема такий її складовий підрозділ, як Державна служба охорони надає послуги із охорони, а значить є учасником ринку охоронних послуг. Водночас МВС України, як зазначалось раніше, є й регулятором такого ринку. Безумовно, ситуація, коли учасник ринку виступає його регулятором вкрай негативно впливає на формування та розвиток такого ринку й у цілому є не допустима. На нашу думку, функції центрального органу виконавчої влади в сфері охоронної діяльності аж ніяк не належить виконувати МВС України, принаймні з позиції суб'єкта контролю в сфері надання охоронних послуг.

Окрім вищенаведених суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг приватними суб'єктами охоронної діяльності варто виділити такого суб'єкта як фахівця з організації заходів охорони. Так, відповідно до ст. 1 Закону України "Про охоронну діяльність" фахівець з організації заходів охорони – це керівник суб'єкта охоронної діяльності або його заступник, начальник філії, іншого відокремленого структурного підрозділу або його заступник, до посадових обов'язків якого належать організація та проведення заходів охорони, контроль за виконанням персоналом охорони покладених на нього обов'язків. При цьому фахівець з організації заходів охорони повинен бути дієздатним громадянином України, який досяг 18-річного віку, пройшов відповідне навчання або професійну підготовку, уклав трудовий договір із суб'єктом господарювання та подав документи, що він:

- не перебуває на обліку в органах охорони здоров'я з приводу психічної хвороби, алкоголізму чи наркоманії;
- не має непогашеної чи незнятої судимості за скоєння умисних злочинів;
- не має обмежень, встановлених судом щодо виконання покладених на нього функціональних обов'язків;
- не має обмежень за станом здоров'я для виконання функціональних обов'язків;
- зареєстрований за місцем проживання в установленому законодавством порядку.

Окрім цього фахівець з організації заходів охорони повинен мати рівень освіти, визначений ліцензійними умовами, затвердженими центральним органом виконавчої влади у сфері охоронної діяльності, і в установлені спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки, молоді та спорту терміни та порядку підвищувати рівень кваліфікації [13].

Відповідно до Умов охорони небезпечних і цінних вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом, що затвердженні Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 55 на фахівця з організації заходів охорони покладається обов'язок із здійснення контролю та організації охорони небезпечних і цінних вантажів [9]. Наділення фахівця з організації заходів охорони повноваженнями із здійснення контролю за таким важливим об'єктом як небезпечні ті цінні вантажі, під час їх перевезення, безумовно, є підтвердженням його особливого місце в системі суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг.

Висновки. Таким чином до системи суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг слід віднести:

- Президента України;
- Верховну Раду України;
- Кабінет Міністрів України;
- МВС України на чолі із Міністром внутрішніх справ;
- громадськість;
- органи місцевого самоврядування;
- Департамент ДСО при МВС України на чолі із начальником Департаменту;
- керівників відповідних підрозділів охорони ДСО при МВС України;
- фахівця з організації заходів охорони.

При цьому, основним суб'єктом у системі суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг виступає керівна ланка відповідного органу або підрозділу. Система суб'єктів контролю в сфері надання охоронних послуг представляє собою сукупність органів та осіб, які уповноваженні здійснювати заходи із забезпечення дисципліни та законності в сфері надання охоронних послуг, шляхом здійснення спостереження за діяльністю підконтрольного об'єкта, виявлення та усунення порушень в його

діяльності, притягнення винних до відповідальності та надання консультативної допомоги задля недопущення таких порушень у майбутньому.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.] – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : монографія / О. М. Музичук. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 654 с.
3. Новіков В. В. Внутрішній контроль як засіб забезпечення законності і дисципліни в органах внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Новіков Віталій Володимирович. – Х., 2006. – 200 с.
4. Про внесення змін до деяких законів України (щодо розроблення, виготовлення, реалізації, ремонту, модернізації та утилізації озброєння, військової техніки, військової зброї і боєприпасів до неї) : Закон України : від 13 січ. 2005 р. № 2340-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 9. – Ст. 183.
5. Про внесення змін до деяких законів України : Закон України : від 3 берез. 2005 р. № 2459-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 16. – Ст. 263.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подальшого вдосконалення порядку ліцензування господарської діяльності : Закон України : від 25 черв. 2009 р. № 1571-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 1. – Ст. 6.
7. Про внесення змін до переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України : від 27 лип. 2011 р. № 798 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 57. – Ст. 2290.
8. Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України : від 14 лист. 2000 р. № 1698 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 46. – Ст. 2001.
9. Про затвердження Умов охорони небезпечних і цінних вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом : Постанова Кабінету Міністрів України : від 30 січ. 2013 р. № 55 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 9. – Ст. 337.
10. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України : від 1 чер. 2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
11. Про міліцію : Закон України : від 20 груд. 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України : від 5 квіт. 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.
13. Про охоронну діяльність : Закон України : від 22 берез. 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 2. – Ст. 8.
14. Про порядок введення в дію Закону Української РСР “Про міліцію” : Постанова Верховної Ради Української РСР : від 25 груд. 1990 р. № 583-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 21.
15. Стуков С.А. Система производственного учета и контроля. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 223с.
16. Шестак С. В. Недержавний контроль за діяльністю міліції: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. / Шестак Станіслав Валентинович. – Х., 2009. – 199 с.